

Andrzej Blewiński

"Duszpasterstwo zwyczajne w parafii
a urzeczywistnianie Kościoła",
Zbigniew Narecki, Lublin 2001 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 72/2, 233-235

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

teozofię rozwijającą się w ramach różnych nurtów ezoterycznych według tego, co jest im wszystkim wspólne. Na zakończenie rozdziału analizuje teozoficzne poglądy Jakuba Böhmego, usiłującego łączyć wątki przekazane przez niemiecką tradycję mistyki z renesansowymi kierunkami alchemii, oraz teozoficzną myśl Williama Blacke'a, twórcy własnego mitologicznego obrazu świata i własnego mistycznego kosmosu.

Książkę kończy rozdział zatytułowany *Mistyka bez religii? Henryk Elzenberg*. Dla tego filozofa poznanie mistyczne było procesem umysłowym, nadbudowanym na różnych aktach poznawczych: na potocznym poznaniu wrażeniowym, poznaniu psychologicznym, poznaniu historycznego i kosmicznego stanu rzeczy. Nie jest to poznanie statyczne, ale dynamiczne, takie, które zdobywa się w walce. Elzenberg uważał, że przeżycie mistyczne nie wiąże się w sposób konieczny z horyzontem religijnym, ale może dokonywać się również poza nim. „Dla samego Elzenberga pokarmem dla doświadczenia mistycznego była aksjologia” (s. 284). Badanie słuszności tej tezy Kłoczowski przeprowadza na następnych stronach. Podsumowując badania H. Elzenberga wskazuje na doniosłość poszukiwań omawianego filozofa, zaznaczając, iż nie znaczy to, „że musimy się zgadzać ze wszystkim, co powiedział i co napisał; w przypadku oceny chrześcijaństwa wielokrotnie po prostu się mylił” – konkluduje autor *Dróg człowieka mistycznego*.

Podsumowując całość treści książki krakowskiego dominikanina, profesora Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, można bez wątplenia posłużyć się wypowiedzią wydawnictwa, odnotowaną na ostatniej stronie okładki, zaznaczającą, iż jest to „wybitny esej filozoficzny”, „pasjonujący wykład z psychologii”, „niezwykłą opowieść o wielkich mistykach” oraz „duchowy przewodnik” i „głos w dyskusji o roli religii w duchowości współczesnego świata”. Z tych wielu względów jest to książka zarówno ciekawa jak i pożyteczna.

Rafał Kazimierz Wilk

Zbigniew NARECKI, *Duszpasterstwo zwyczajne w parafii a urzeczywistnianie Kościoła*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2001, ss. 708.

Pojawienie się nowej pozycji książkowej z teologii przyjmowane jest zawsze z wielką radością. Jest ona tym jeszcze większa, gdy dotyczy teologii pastoralnej. Zbyt mało pozycji z tej naukowo-praktycznej dziedziny wiedzy pojawia się na rynku wydawniczym, a oczekiwania ze strony czytelników, a zwłaszcza duszpasterzy, są ogromne. Wszak istnieje potrzeba publikacji, które w sposób merytoryczny

przybliżą współczesne problemy duszpasterskie. Naprzeciw tym oczekiwaniom wychodzi znakomita książka Zbigniewa Nareckiego. Niedawno wydana rozprawa habilitacyjna niewątpliwie wypełni tę lukę, która pojawia się niejako samoczynnie w miarę coraz głębszej refleksji nad urzeczywistnianiem się Kościoła. Autor omawianej pozycji ciekawie podszedł do zagadnienie, gdyż oparł refleksję na bazie duszpasterstwa parafialnego. Niezwykle trafny wybór tematu dysertacji domaga się uzasadnień zarówno teologicznych jak i praktycznych. Ta wyjątkowo obszerna praca (708 stron) w sposób metodologiczny i przejrzysty przybliży czytelnikom wiele zagadnień.

We wstępie (s. 5-18) autor wyjaśnia i uzasadnia kierunek swoich poszukiwań oraz ukazuje metody działań. Posługuje się metodą syllogizmu praktycznego, która jest przyjęta w teologii pastoralnej. Pracy skomponowana jest z trzech części.

Część I, zatytułowana *Duszpasterstwo i parafia a pastoralna odnowa Kościoła* zawiera dwa rozdziały. Pierwszy z nich (s. 21-66) ma charakter wybitnie teologiczny. Po wyjaśnieniu fundamentalnych pojęć związanych z problematyką pracy dokonano interpretacji misji duszpasterstwa. Drugi rozdział (s. 67-110) zajmuje się odnową pastoralną parafii i również jest ujęty w aspekcie teologicznym. Całość ma charakter teoretycznej podbudowy, służącej do dalszych rozważań. Jest to konieczne, aby łatwiej można było zrozumieć szerokie spektrum poruszanych dalej kwestii.

Część II – to prezentacja współczesnej rzeczywistości polskiej w kontekście duszpasterstwa zwyczajnego.

Rozdział I (s. 111-154) ukazuje tło przemian globalnych, następnie kwestie ustrojowo-społeczne Polski, dalej charakterystykę moralno-religijną Polaków, by wreszcie przybliżyć typy religijności mieszkańców naszego kraju. Rozdział II tej części (s. 155-200) ma zdecydowanie charakter diagnostyczno-prognostyczny. Jest to próba lokalizacji Kościoła wobec wyzwań humanizacyjnych teraźniejszości oraz wskazanie zadań, jakie w tym kontekście stoją przed duszpasterstwem zwyczajnym.

Część III, najobszerniejsza, została zatytułowana *Urzeczywistnianie Kościoła poprzez duszpasterstwo zwyczajne w parafii* i jest podzielona na trzy mniejsze segmenty, stosownie do potrójnej misji Chrystusa: nauczycielskiej, liturgicznej i pasterskiej.

W tej części zawarte są konkretne propozycje do realizacji w pracy parafialnej. Autor podzielił materiał systemem literowym.

W segmencie A, rozdział I (s. 201-239) dotyczy duszpasterstwa katechetycznego ujętego w czterech kategoriach; przedszkole, szkoła, dorośli, rodzina. Rozdział II (s. 251-280) prezentuje duszpasterstwo biblijne w różnych konfiguracjach wraz z interesującymi propozycjami do praktycznej realizacji. Rozdział III (s. 281-294) zajmuje się skutecznością przepowiadania homilijnego.

Segment B dotyczy posługi liturgicznej, a w nim: rozdział I (s. 297-396) ukazuje duszpasterstwo sakramentalne w odnowionym spojrzeniu. Możemy zapoznać się z ciekawymi sugestiami praktycznymi. Rozdział II (s. 397-443) zwraca uwagę na duszpasterstwo pozasakramentalne w kontekście nabożeństw, liturgii godzin i modlitwy.

Ostatni segment C dotyczy posłannictwa wobec wspólnot i służb chrześcijańskich. W rozdziale I (s. 451-488) autor eksponuje duszpasterstwo wspólnot religijno-kościelnych. W rozdziale II (s. 489-578) znajdujemy zasady organizacji duszpasterstwa stanowego i poszczególnych wspólnot. Jest również charakterystyka duszpasterstwa okresowego, sytuacyjnego i organizowanego.

W bardzo szerokim zakończeniu (s. 597-612) autor raz jeszcze przedstawia problematykę podjętych wysiłków i dokonuje syntezy poszczególnych części dysertacji, by reasumować swoje przemyślenia w formie wniosków i paradygmatów.

Zdumiewa w tej pracy ogrom włożonego wysiłku, niezwykle bogato przygotowana i starannie przedstawiona bibliografia (s. 619-701), wyjątkowo rzetelny materiał badawczy i poczucie odpowiedzialności w jej przygotowaniu. Pod względem metodycznym i merytorycznym nie stwierdzono uchybień. Jednak całość może nieco znużyć czytelnika ze względu na zbyt długie zdania. To powoduje, że trudniej zrozumieć sens przedstawianych treści. Spotyka się również drobne błędy językowe, nieco powtórzeń, przestawienie liter. Jest to jednak chyba nieuniknione przy tak obszernej pozycji. Szkoda, że autor nie umieścił zwięzłego streszczenia rozprawy oraz spisu treści w obcych językach. W ten sposób byłaby szansa zainteresowania cudzoziemców istotnymi problemami, jakimi żyje Kościół polski. Niewątpliwym atutem jest wybór tematu, tak bardzo ważnego obecnie, gdy teologowie i duszpasterze szukają skutecznych metod duszpasterzowania. Znajdujemy konkretne propozycje działań, stwarzające szerokie możliwości praktycznego funkcjonowania parafii. Jak słusznie stwierdza Z. Narecki, Kościół urzeczywistnia się zasadniczo przez duszpasterstwo zwyczajne w parafii. Jak wskazuje praktyka XX wieków, ta forma realizacji Kościoła jest najbardziej skuteczna, ale wymaga dobrego wykształcenia kadr duchowieństwa jak i przygotowanego laikatu, pełniącego rolę animatorów. Bez apostołstwa świeckich trudno mówić o znacznych sukcesach ewangelizacyjnych. Parafia III Tysiąclecia winna realizować sprawdzone metody duszpasterskie, które jednak trzeba aktualizować w miarę zmieniających się warunków i okoliczności. Włożony trud i wysiłek w przygotowanie omawianej pozycji niewątpliwie ma szanse powodzenia w realizacji. Dodatkowym argumentem wzmacniającym rzetelność przedsięwzięć autora jest fakt, iż o tych ważnych sprawach pisze człowiek świecki, któremu dobro Kościoła leży głęboko na sercu.

ks. Andrzej Blewiński, Łódź